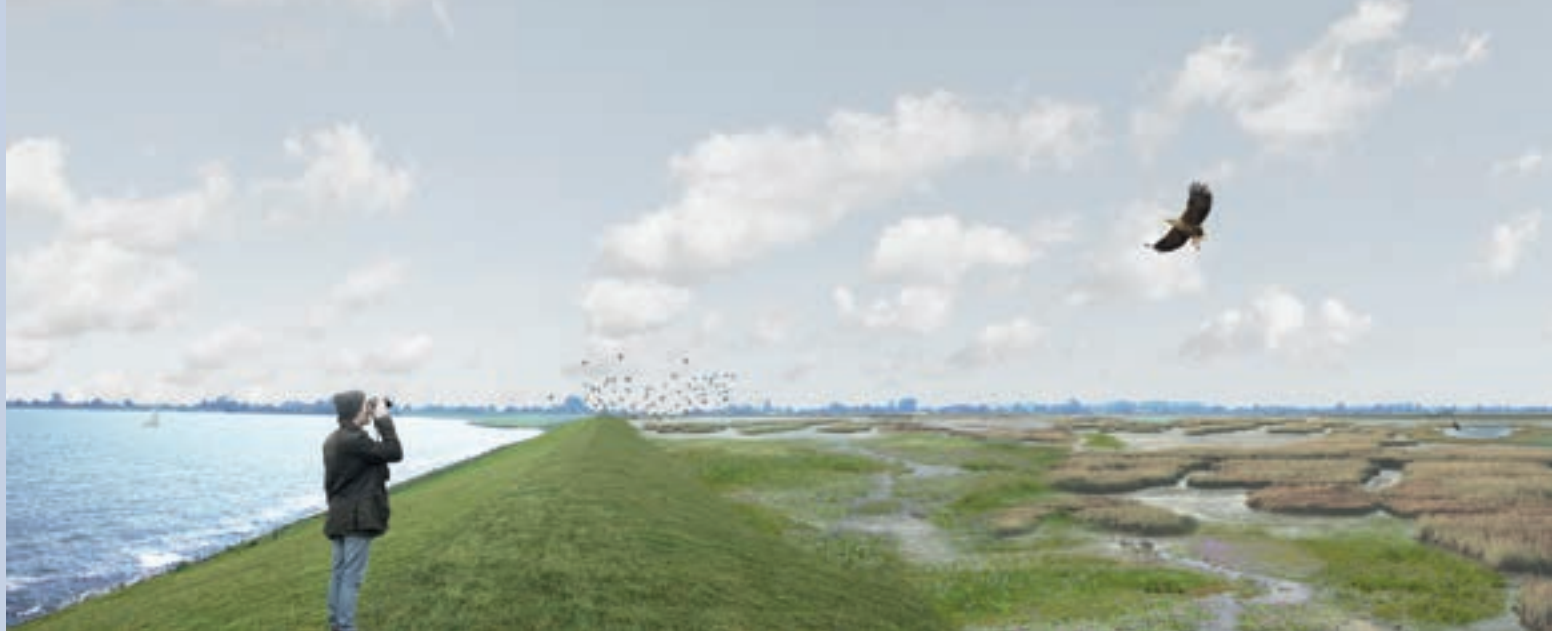

AFSLUITDIJK/tot 9 juni

Doorbraak creëert duurzame delta

ILLUSTRATIES LAMA LANDSCAPE ARCHITECTS & MARTIJN AL LANDSCAP ARCHITECT

Na honderd jaar heeft zich in het gebied tussen twee dijken een kwelderlandschap gevormd dat als een meegroeïende golfbreker fungeert.

De Afsluitdijk is na ruim tachtig jaar toe aan een grote opknapbeurt. Terwijl Rijkswaterstaat plannen maakt om de dijk met een extra laag asfalt overslagbestendig te maken, komen landschapsarchitecten Martijn Al en Jorrry Braaksma met een heel ander idee: open de Afsluitdijk en breng het getij terug in het IJsselmeer.

Op 28 mei 1932 om 13.02 uur werd het laatste gat in de Afsluitdijk gedicht. Vanaf dat moment beschermt de dijk de achterliggende kust tegen wateroverlast en overstromingen. 'De Afsluitdijk ligt er inderdaad niet voor niets', beaamt landschapsarchitect Martijn Al. 'Maar door de aanleg van de dijk is het natuurlijke proces van opslibbing gestopt. Daardoor stijgt het land niet mee met de door de klimaatverandering versnelde zeespiegelstijging, wat het van nature wel zou doen. Daar komt nog bij dat de polders in Nederland gemiddeld 1 à 2 cm per jaar zakken. Als er iets misgaat, gaat het dus steeds erger mis. Dit is geen duurzame manier van omgaan met de delta.' Daarom presenteert Al samen met Jorrry Braaksma van LAMA landscape architects een alternatief delpplan voor de IJsselmeerregio. Het is het resultaat van een jaar lang onderzoek, uitgevoerd met behulp van een subsidie van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

De twee landschapsarchitecten stellen voor de Afsluitdijk weer te openen, evenals de Houtribdijk, die het IJsselmeer van het Markermeer scheidt. 'Door de open verbinding met de zee keert het getijdensysteem met eb en vloed weer terug in het IJsselmeer en het Markermeer, waardoor landschapsvormende processen als erosie en sedimentatie ontstaan. Doel is om deze processen in te zetten om het landschap te laten meegroeien met de zeespiegel, in plaats van telkens dijken op te hogen. Op die manier draagt de natuur zelf bij aan de kustverdediging. Zo willen we een veilige en klimaatbestendige delta bouwen.'

GOLFBREKER

Al en Braaksma doen vier voorstellen om de IJsselmeerregio op een alternatieve manier te beschermen tegen het water. 'Een van de voorstellen is om landinwaarts op zo'n 600 m afstand van de primaire waterkering een tweede dijk aan te leggen. Bij hoge waterstanden stroomt de ruimte tussen de dijken vol met water, waarbij er sediment wordt afgezet. Op die manier groeit er een robuuste strook die als golfbreker dient. Het is een duurzamere vorm van kustverdediging. Bijkomend voordeel is dat de grootste ecologische waarde is te vinden op dit soort overgangen van zout naar zoet water, dus het mes snijdt aan twee kanten.'

Bij het doorbreken van de Afsluitdijk

komt naast de veiligheid ook de landbouw in het geding. 'De Flevopolder en de Noordoostpolder bestaan uit rendabele landbouwgronden. Door de getijdenwerking verandert het watersysteem en zal het grondwater van de polders verzouten', licht Al toe. 'Om dat te voorkomen leggen we in plaats van een dijk van 20 à 40 m breed een kunstmatig duin aan van 600 m breed. Onder het duin ontstaat – net als bij natuurlijke duinen – vanzelf een zoetwaterbel, die een duurzame barrière vormt tegen het zout. In het begin zal de bel extra gevoed moeten worden met opgevangen regenwater, maar daarna houdt die zichzelf in stand.' Een ander probleem is dat met het verzilten van het IJsselmeer de belangrijkste zoetwatervoorraad van Noord-Nederland verdwijnt. 'Wij zien moge-

lijkheden om de veenweidegebieden als alternatieve zoetwateropslag te gebruiken', laat Al weten. 'Daarnaast is meer innoveren in de landbouw noodzakelijk. Op dit moment is er in Noord-Holland en Friesland weinig reden tot vernieuwing, omdat er toch wel voldoende water is. Op Texel daarentegen, dat geen toegang heeft tot de watervoorraad van het IJsselmeer, vindt veel innovatievere landbouw plaats.' Verder pleiten Al en Braaksma voor zilte teelt. 'Het is gek dat we daar zo weinig mee doen', vindt Al. 'We wonen immers in een delta. We zouden zilte teelt moeten omarmen.'

Tentoonstelling Weg met de Afsluitdijk? Ontwerpend onderzoek naar een duurzame delta, Nieuw Land, Lelystad. T/m ma 9 juni.
www.nieuwlandergoed.nl

Grote bruggen in plaats van de Afsluitdijk geven ruimte aan de getijdendynamiek in het IJsselmeer.